

ZHODNOTENIE VÝSLEDKOV INTERNÝCH A EXTERNÝCH KONTROL VYKONANÝCH V ROKU 2022

1. Úvod

V rámci vnútornej kontroly úrad vykonal plánované kontroly v príslušných organizačných útvaroch úradu a v rezortných organizáciách, ktorými boli Slovenský metrologický inšpektorát, Slovenský metrologický ústav, Slovenská národná akreditačná služba a Slovenská legálna metrológia n. o. (ďalej len „SMI, SMU, SNAS a SLM“). Súčasťou kontrolnej činnosti úradu boli aj kontroly vykonané v súlade so zákonom č. 505/2009 Z. z. o akreditácii orgánov posudzovania zhody a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o akreditácii“) a v súlade so zákonom č. 56/2018 Z. z. o posudzovaní zhody výrobku, sprístupňovaní určeného výrobku na trhu a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o posudzovaní zhody“). Kontroly vykonávané v rozsahu pôsobnosti zákona o posudzovaní zhody sú vonkajšími kontrolami, ktoré v zmysle Smernice o kontrole vykonáva OSEZ u autorizovaných a notifikovaných osôb. V úrade nebola v roku 2022 vykonaná žiadna kontrola iným orgánom vonkajšej kontroly (napr. NKÚ, Úrad vlády SR, a pod.).

2. Kontrolná činnosť v úrade

Kontrolná činnosť v ÚNMS SR a jeho rezortných organizáciách sa v zmysle čl. 5 Smernice o kontrole vykonávala podľa Plánu kontrolnej činnosti úradu na I. a II. polrok 2022 (ďalej len „plán kontrolnej činnosti“). Plán kontrolnej činnosti bol v priebehu kalendárneho roka upravený na základe aktuálnych požiadaviek na vykonanie vonkajších kontrol.

Kontroly navrhnuté v pláne kontrolnej činnosti boli zamerané na:

- plnenie úloh súvisiacich s výkonom štátnej správy,
- plnenie úloh z uznesení vlády SR,
- efektívnosť štátnej správy,
- kontrolu plnenia prijatých opatrení na odstránenie nedostatkov zistených predchádzajúcimi kontrolami,
- dodržiavanie všeobecne záväzných právnych predpisov,
- výkon finančnej kontroly na mieste.

K plánovaným kontrolám, ktoré zohľadňovali uvedené zameranie a aktuálne požiadavky rezortu, pribudli aj kontroly, ktoré vychádzali z podnetov fyzických a právnických osôb. Úrad pri vybavovaní podnetov a sťažností vykonáva ich prešetrovanie ako jednu z foriem kontrolnej činnosti vykonávanej podľa zákona o sťažnostiach. Tento druh kontrol tiež tvorí súčasť systému odhaľovania nedostatkov vo výkone štátnej správy. V rámci prípravy predmetu, obsahu a harmonogramu vykonania navrhovaných kontrol boli zohľadnené aj skúsenosti a výsledky z predchádzajúcich kontrol, čo sa prejavilo v návrhoch na opakovanie niektorých kontrol, alebo návrhoch na zloženie kontrolných skupín s cieľom zvyšovať kvalitu vykonávaných kontrol.

Kontrolná činnosť bola zameraná na výkon kontrol v úrade, v rezortných organizáciách a kontroly autorizovaných / notifikovaných osôb. Podľa plánu kontrolnej činnosti bolo v roku 2022 naplánovaných 15 vnútorných a 12 vonkajších kontrol.

Plnenie plánu kontrolnej činnosti v priebehu kalendárneho roku 2022, ovplyvnili tiež opatrenia úradu na zamedzenie šírenia ochorenia COVID-19, ktoré boli prijímané ešte v priebehu roku 2021. Úrad vtedy prijal viaceré opatrenia v podobe usmernení generálnej tajomníčky služobného úradu za účelom zabezpečenia prevádzky ÚNMS SR. V dôsledku výskytu ochorenia COVID-19 u niektorých zamestnancov ÚNMS SR, bolo potrebné zmeniť termíny niektorých kontrol, upraviť organizáciu, priebeh a v konečnom dôsledku aj dĺžku trvania niektorých kontrol. To sa prejavilo posunmi termínov niektorých kontrol oproti pôvodne plánovaným termínom. U niektorých kontrol došlo k predĺženiu ich realizácie až do ďalšieho plánovacieho obdobia. V prípade 5 vonkajších kontrol, ktoré začali v roku 2021 došlo k ich ukončeniu v roku 2022 a 4 kontroly pokračujú v roku 2023 z dôvodu neodstránenia nezhôd zistených pri kontrole.

Celkovo v roku 2022 vykonal ÚNMS SR 15 vnútorných a 14 vonkajších kontrol.

3. Kontrolné úlohy boli zamerané na tieto oblasti:

- Plnenie úloh z uznesení vlády SR – bolo vykonaných 6 kontrol v tejto oblasti, z toho 4 kontroly sa týkali zabezpečenia pravidelnej vecnej kontroly plnenia úloh z uznesení vlády SR útvarom vnútornej kontroly v zmysle uznesenia vlády SR č. 129/2000.
- Ďalšie kontroly boli zamerané na:
 - dodržiavanie stanovených lehôt v rámci procesu kontroly splnenia autorizačných a registračných požiadaviek v zmysle zákona č. 157/2018 Z. z. o metrológii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 198/2020 Z. z., MP 52:2019 o autorizácii na výkon overovania určených meradiel a výkon úradného merania a MP 53:2019 o registrácii na opravu alebo montáž určených meradiel alebo balenie alebo dovoz označených spotrebiteľských balení – kontrola v SMÚ,
 - výkon základnej finančnej kontroly v súlade so zákonom č. 357/2015 Z. z. o finančnej kontrole a audite a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov – FKM v SMÚ.
 - proces zabezpečenia, priebehu a vyhodnotenia medzilaboratórnych porovnávacích meraní pre autorizované osoby vyhlásených ÚNMS SR v zmysle zákona o metrológii za obdobie rokov 2019 – 2021 - kontrola v SLM,
 - vedenie pokladnice a pokladničnej hotovosti z pohľadu plnenia povinností vyplývajúcich z IRA č. 02/2019 Smernica o obehu účtovných dokladov v ÚNMS SR v znení Dodatku č. 08 účinného od 15.3.2022 a v súlade s Opatrením Ministerstva financií SR z 26. februára 2020 č. MF/007067/2020-32, ktorým sa ustanovuje denný limit zostatku finančných prostriedkov v hotovosti pre klientov Štátnej pokladnice v znení neskorších predpisov – FKM v odbore technickej normalizácie ÚNMS SR,
 - plnenie úloh SMÚ ako odborného garanta fyzikálnej a technickej realizácie, medzinárodného porovnávania, uchovávanía a odovzdávania hodnôt národných etalónov a ich stupníc na meradlá v zmysle zákona č. 157/2018 Z. z. o metrológii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov – kontrola v SMÚ,
 - postup a spôsob konania SNAS pri vybavení podozrení z nezákonných činností na akreditovanom pracovisku RÚVZ Poprad vo väzbe na sťažnosť – kontrola v SNAS,
 - kontrolu nad dodržiavaním zákona č. 505/2009 Z. z. a plnenia povinností akreditačného orgánu ustanovených týmto zákonom, osobitnými predpismi internými predpismi SNAS – kontrola v SNAS,
 - kontrolu procesu výkonu metrologického dozoru nad autorizovanými a registrovanými osobami podľa zákona č. 157/2018 Z. z. o metrológii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, podľa MP č. 52/2019 o autorizácii na výkon overovania určených meradiel a výkon úradného merania a podľa MP č. 53/2019 o registrácii na opravu alebo montáž určených meradiel alebo balenie alebo dovoz označených spotrebiteľských balení – kontrola v SMI,
 - kontrolu zúčtovania mesačných miezd, odvodov a sociálneho fondu za zamestnancov organizácie za rok 2021 – FKM v SMU.
- Vonkajšie kontroly ÚNMS SR boli zamerané na:
 - plnenie autorizačných a notifikačných požiadaviek a povinností autorizovanej a notifikovanej osoby podľa zákona o zhode a kontrolu plnenia notifikačných požiadaviek notifikovanými osobami v kontrolovaných subjektoch – VIPO a.s., KONŠTRUKTA – Defence, a.s., TSÚ, š.p., Piešťany a 3EC International a.s., Výskumný ústav dopravný a.s., Výskumný ústav zväračský z.z.p.o.,
 - plnenie autorizačných a notifikačných požiadaviek podľa zákona o zhode, podľa nariadenia (EÚ) 2017/746 a nariadenia (EÚ) 2017/745 v kontrolovanom subjekte - 3EC International a.s. v spolupráci so zástupcami EK.

Príklady zistených nedostatkov z vykonaných kontrol:

- nedodržiavanie stanovených lehôt v rámci procesu kontroly splnenia autorizačných / registračných požiadaviek na mieste u žiadateľa / prihlasovateľa za rok 2021,
- nesprávnosti v ukladaní elektronických dokumentov ako registratúrnych záznamov v Automatizovanom systéme registratúry Dokumentačného systému (ASR DKS) Fabasoft,
- nesprávny a nejednotný proces výkonu metrologického dozoru zo strany SMI nad autorizovanými a registrovanými osobami podľa zákona č. 157/2018 Z. z. o metrológii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, podľa MP č. 52/2019

o autorizácii na výkon overovania určených meradiel a výkon úradného merania a podľa MP postupu č. 53/2019 o registrácii na opravu alebo montáž určených meradiel alebo balenie alebo dovoz označených spotrebiteľských balení,

- dodržiavanie zákona č. 505/2009 Z. z. a plnenie povinností akreditačného orgánu ustanovených týmto zákonom, osobitnými predpismi internými predpismi SNAS,
- nedostatky zistené predchádzajúcou kontrolou č. 4/I/2021 neboli odstránené,
- rozpor používaných názvov so zavedenou terminológiou interným dokumentom SNAS MSA-05,
- v internom riadiacom akte SNAS nie sú jasné deklarované a identifikované činnosti expertov posudzovacích skupín.
- aplikačné a metodické nedostatky pri výkone ZFK zo strany SMU,
- plnenie úloh B. 4. uznesenia vlády SR č. 585/2018 k Návrhu protikorupčnej politiky SR na roky 2019 – 2023 a Plnenie opatrení stanovených v protikorupčnom programe organizácie (SMI),
- neúplnosť dokumentov SMÚ súvisiacich s zúčtovaním miezd, odvodov a sociálneho fondu za zamestnancov organizácie za rok 2021,
- nákladovosť osobnej dopravy s dôrazom na jej efektívnosť v zmysle uznesenia vlády SR č. 319/2002, úloha B.3., prekročenie normovanej spotreby PHL nad limit 120% u 1 služobného vozidla.

Príklady zistených nedostatkov z vonkajších kontrol:

- neúplné poistenie zodpovednosti za škodu, nezahrnuje činnosti akreditovanej, autorizovanej osoby a notifikovanej osoby (neplnenie požiadavky § 12 ods. 1 písm. m) zákona č. 56/2018 Z. z.),
- chybné vyhlásenia o nestrannosti manažmentu (vrátane štatutárov) a pracovníkov certifikačných/inšpekčných orgánov a AO/NO neobsahujú všetky náležitosti požadované zákonom č. 56/2018 Z. z.,
- zmluva so subdodávateľom neobsahuje ustanovenie o dôvernosti informácií a poskytnutej dokumentácie, ani o možnosti AO/NO posudzovať/monitorovať subdodávateľa (na mieste), ak nie je akreditovaný,
- v riadenej dokumentácii kontrolovaného subjektu nie je zahrnutá požiadavka súhlasu žiadateľa o posudzovanie zhody so zabezpečením výkonu niektorých činností posudzovania zhody určeného výrobku prostredníctvom subdodávateľa (§ 21 ods. 9 zákona č. 56/2018 Z. z.),
- nie je zdokumentovaný postup na potvrdzovanie kompetentnosti subdodávateľov v prípade využitia neakreditovaných laboratórií, resp. neakreditovaných skúšok (§ 12 ods. 1 písm. e) zákona o zhode, § 21 ods. 9 zákona č. 56/2018 Z. z.),
- nie je jasne uvedené používanie komunikačných jazykov pri predkladaní technickej dokumentácie a vydávaní výstupných dokumentov a v rôznych dokumentoch je používanie jazykov ustanovené rozdielne (§ 12 ods. 1 písm. h) bod 2 zákona č. 56/2018 Z. z.)
- analýza rizík neobsahuje riziká (a ich riešenie) vyplývajúce z nestrannosti a nezávislosti majiteľov a zamestnancov AO/NO (Zákon č. 56/2018 Z. z., § 12, ods. 1 písm. c) a d)
- požiadavky na kompetentnosť pracovníkov AO/NO nie sú opísané v súlade s vykonávanými certifikačnými činnosťami/činnosťami posudzovania zhody autorizovanou/notifikovanou osobou (Zákon č. 56/2018 Z. z., § 12, ods. 1 písm. h) bod 1)
- predložené dokumenty - Analýza rizík, Organizačná štruktúra, Výpis z registra – neobsahujú dôkazy jednoznačne preukazujúce nezávislosť a nestrannosť AO/NO.
- inšpekčný orgán je časťou organizácie, ktorá vo výpise z ORSR deklaruje aj poradenstvo a výrobu v oblasti zvárania. V príručke kvality nie je dokumentované, či tieto činnosti nemajú negatívny vplyv na plnenie požiadavky normy na nezávislosť typu A. Takisto vo vyhlásení vedenia spoločnosti nie je jednoznačne uvedené, že bude dbať na to, aby činnosti vo výrobnej časti spoločnosti nenarúšali plnenie požiadaviek normy na nezávislosť IO typu A.
- (zákon č. 56/2018 Z. z., § 12 ods. 1 písm. d)

Po ukončení kontrol vykonaných pracovníkmi kontroly boli v zmysle zákona o kontrole v štátnej správe a zákona o finančnej kontrole vypracované výsledné materiály z vykonaných kontrol, ktorými boli Záznamy o výsledku kontrol alebo Správy o výsledku FKM. V prípade zistenia nedostatkov pri výkone kontroly boli ako výsledné materiály o kontrole vypracované Protokoly o výsledku kontroly a Zápisnice o prerokovaní protokolov. V prípade zistenia nedostatkov pri výkone FKM bol spracovaný Návrh správy o výsledku FKM a následne Správa o výsledku FKM. Z celkového počtu 15 vnútorných kontrol realizovaných v roku 2022 boli pri 8 kontrolách zistené nedostatky, z toho 5 kontrol bolo ukončených Protokolom o výsledku kontroly a 3 kontroly boli ukončené Správou o FKM s nedostatkami.

V prípade vonkajších kontrol bolo vykonaných 14 kontrol, z toho 3 kontroly boli ukončené protokolom o výsledku kontroly. K 31.12.2022 neboli 4 kontroly ukončené a pokračujú v roku 2023.

V súvislosti so zistenými nedostatkami uvedenými v protokoloch a správach o výsledku FKM, vedúci kontrolovaných subjektov, resp. povinné osoby prijali v určenej lehote opatrenia na odstránenie a nápravu zistených nedostatkov a príčin ich vzniku. Splnenie týchto opatrení predložili kontrolované subjekty, resp. povinné osoby vo forme písomnej správy o splnení opatrení prijatých na odstránenie zistených nedostatkov a na odstránenie príčin ich vzniku útvaru kontroly a v prípade vonkajšej kontroly odborom skúšobníctva a európskych záležitostí ÚNMS SR. Poznatky získané v priebehu kontrol, z výsledkov kontrolných zistení a následne prijatých nápravných opatrení, predstavujú jeden z podkladov pri plánovaní kontrol v nasledujúcom období.

Kontroly, pri ktorých neboli zistené porušenia všeobecne záväzných právnych predpisov alebo interných riadiacich aktov, boli ukončené spracovaním Záznamu o výsledku kontroly alebo Správy o finančnej kontrole na mieste. Napriek skutočnosti, že pri týchto kontrolách nebolo potrebné prijímať v súvislosti s predmetom kontroly žiadne opatrenia na odstránenie alebo nápravu nedostatkov, predstavujú cenný zdroj informácií, ktoré je možné ďalej využiť. Kontrolná skupina vo viacerých prípadoch po ukončení kontroly poskytla odporúčania, ktoré boli komunikované s vedúcimi kontrolovaných subjektov a predstavujú možnosť využiť získané poznatky na skvalitnenie pracovných činností v ďalšom období.

4. Zistenia iných orgánov vonkajšej kontroly

V porovnaní s rokom 2021, keď boli v ÚNMS SR vykonané dve vonkajšie kontroly, a to Úradom na ochranu osobných údajov SR a Úradom vlády SR, nebola v roku 2022 v ÚNMS SR vykonaná žiadna vonkajšia kontrola.

Napriek uvedenému záujem niektorých z orgánov vonkajšej kontroly o problematiku kontrolnej činnosti v rezorte ÚNMS SR pretrvával. V roku 2022 Úrad vlády SR, Najvyšší kontrolný úrad a Úrad na ochranu oznamovateľov, požiadali ÚNMS SR o informácie súvisiace s výkonom kontrolnej činnosti v úrade. Úrad následne poskytol informácie, formou vyplnenia dotazníkov a samostatným listom, ktoré dokladali, ako má ÚNMS SR vo vybraných oblastiach internými predpismi upravený spôsob kontrolnej činnosti súvisiaci s prešetrovaním sťažností a oznámení protispoločenskej činnosti.

V súvislosti s uvedeným kontrolná skupina odboru kontroly Úradu vlády SR v závere predmetného Záznamu o kontrole konštatuje, že neboli zistené nedostatky a v dôsledku toho sa protokol o výsledku kontroly nevypracoval.